# Kulturutskottets betänkande

# 1977/78:9

## med anledning av motion om kommersialismens verkningar på kulturområdet, m. m.

### Motionen

I motionen 1976/77:965 av Lars Werner m. fl. (vpk), vars behandling på förslag av kulturutskottet i betänkandet 1976/77:45 uppskjutits till riksmötet 1977/78, yrkas att riksdagen beslutar

1. att hemställa hos regeringen om en parlamentariskt förankrad utredning om kommersialismens verkningar på kulturområdet med beaktande av de i motionen anförda synpunkterna,

2. att hemställa hos regeringen om en utredning om en kulturlag som garanterar en jämn kulturell standard och förbättrade betingelser för en kraftfull utveckling av kulturlivet i kommunerna.

Vänsterpartiet kommunisterna redovisar i denna motion grundvalarna för partiets kulturpolitiska arbete. I anslutning till en principiell analys av bl. a. kommersialiseringen på kulturområdet redovisas de krav inom olika delar av kulturlivet – radio och TV, press, film, teater, musik, bildkonst och miljögestaltning, musei- och utställningsverksamhet, bibliotek, litteratur – som vpk arbetar för att förverkliga. Kulturarbetarnas villkor diskuteras liksom ansvaret för stat och kommun. I anslutning till denna redovisning ställs krav på dels en parlamentariskt förankrad utredning om kommersialismens verkningar på kulturområdet, dels en utredning om en kulturlag som garanterar en jämn kulturell standard och förbättrade betingelser för en kraftfull utveckling av kulturlivet i kommunerna. Förslag om överförande av AB Pressbyrån i samhällelig ägo läggs fram i följdmotionen 1976/77:966, som behandlats av näringsutskottet i betänkandet NU 1977/78:6.

Vad beträffar en utredning om kommersialismens verkningar på kulturområdet konstaterar motionärerna att flera statliga utredningar på olika sätt tagit upp delar av denna fråga. Det uppdrag som givits statens kulturråd att analysera den kommersiella kulturens verkningar nämns liksom statens ungdomsråds nyligen påbörjade studie angående ungdomens fritidsförhållanden m. m. Motionärerna anser emellertid att problemen inte analyseras tillräckligt djupgående och sammanhängande. De efterlyser en samlad bild av hela den kommersiella kulturen, dess historiska utveckling, expansion, språk och metoder, dess beroende av ägandeförhållandena och dess effekter på människorna.

Förslaget om en kulturlag grundas på förhållandet att kommunerna svarar för den övervägande delen av samhällets insatser på kulturområdet, men att både deras vilja och förutsättningar härvidlag skiljer sig avsevärt. Kulturlagen

skulle garantera en minimistandard inom alla delar av kulturlivet för samtliga kommuner. Införande av en sådan lag förutsätter enligt motionen en högst väsentlig höjning av statsbidragen till kommunerna.

### Utskottet

Det framgår av motionen 1976/77:965 dels att kommersialismens verkningar inom olika kulturområden tagits upp av flera statliga utredningar, dels att både statens kulturråd och statens ungdomsråd givits utredningsuppdrag som gäller kulturkommersialismen. Vad motionärerna önskar är att en djupgående och övergripande analys görs av problemen i en parlamentariskt förankrad utredning.

Kulturutskottet har i betänkandet 1977/78:8 lämnat uppgifter om den kartläggning av ungdomens fritidsaktiviteter som statens ungdomsråd nyligen påbörjat samt om uppläggningen av det utredningsarbete som år 1974 anförtroddes statens kulturråd. Med anledning av den i motionen 1976/77:965 väckta frågan om utredning får utskottet först konstatera att riksdagen inte hade någon erinran mot att kulturrådet skulle ges i uppgift att följa utvecklingen i fråga om det kommersiella kulturutbudet (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Det bör framhållas att kulturrådet givit uttryck för den uppfattningen att rådets utredningsarbete i fråga om kulturkommersialismen intar en särställning bland rådets utredningsprojekt. Utskottet har sig bekant att planläggningen av utredningsverksamheten i fråga föregåtts av ingående överväganden om hur arbetet lämpligen skulle läggas upp.

Statens kulturråd har genom sin styrelse, sina nämnder och referensgrupper och sitt kansli god kännedom om förhållandena inom hela kulturområdet och tillgång till ett brett och ingående faktamaterial. I kulturrådets uppdrag ingår att göra ett övergripande utredningsarbete avseende kulturkommersialismen. Utskottet kan inte finna det erforderligt eller meningsfullt att tillsätta en utredning av det slag som föreslås i motionen 1976/77:965. En sådan åtgärd skulle ytterligare komplicera kulturrådets svårbemästrade utredningsuppgift och därtill innebära onödigt dubbelarbete. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet yrkande 1 i motionen 1976/77:965.

Med anledning av förslaget om utredning rörande en kulturlag (yrkande 2) vill utskottet först erinra om att vissa principer för ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och organisationsliv avseende insatserna för kulturändamål behandlades i 1974 års kulturproposition. I denna proposition avvisades också tanken på att staten genom lagstiftning reglerar den kommunala verksamheten inom kulturområdet. Riksdagen hade inga erinringar mot propositionen i nämnda hänseenden. Vidare kan nämnas att frågan om biblioteksiagstiftning flera gånger prövats av riksdagen, som på kulturutskottets förslag avslagit motionsvis framförda yrkanden om sådan lagstiftning. Även andra förslag som syftat till att ålägga kommunerna att svara för viss minimistandard, nämligen i fråga om bokhandelssortiment och

de handikappades kulturella verksamhet, har tillbakavisats av utskottet och därefter avslagits av riksdagen.

Utskottet har inte funnit att vad som anförts i nu förevarande motion bör föranleda en omprövning av riksdagens tidigare intagna ståndpunkt i fråga om kulturlagstiftning. På angivna grunder avstyrker utskottet yrkande 2 i motionen 1976/77:965.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1976/77:965.

Stockholm den 8 november 1977

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

*Närvarande vid ärendets slutbehandling:* Georg Andersson (s), Per Olof Sundman (c), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Ingegärd Frænkel (fp), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Hans Alsén (s), Kerstin Göthberg (c), Lennart Bladh (s), Gunnar Richardson (fp), Lars Ahlmark (m) och Lena Öhrsvik (s).

GOTAB, Stockholm 1977